

NORGES HØYESTERETT

Den 1. september 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-01514-A, (sak nr. 2006/676), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Svein Holden)

mot

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stang Lund**: Saken gjelder spørsmålet om det skal gis dom for forvaring ved ildspåsettelse som lett kunne ført til tap av menneskeliv, jf. straffeloven § 148 første ledd første straffalternativ.
- (2) Oslo statsadvokatembeter satte 14. februar 2005 A, født 15. november 1968, under tiltale for blant annet overtredelse av straffeloven § 148 første ledd første straffalternativ. Grunnlaget for tiltalen var følgende:

”Onsdag 21. april 2004 ca kl. 05.30 i et kjellerrom i ----gate 12 i X tente han på tøyfiller eller annet brennbart materiale, slik at det oppstod brann og røykutvikling. Ild og røyk ville etter kort tid ha spredt seg opp gjennom trappehuset og sperret rømningsveien. Tre personer som lå og sov i en leilighet i bygningens 2. etasje, kunne lett ha omkommet dersom brannen ikke var blitt oppdaget og varslet i tide.”
- (3) Tiltalen gjaldt også grovt skadeverk for samme forhold og ett tyveri.
- (4) Moss tingrett avsa 6. juli 2005 dom med slik domsslutning:

”A, født 15. november 1968, dømmes for overtredelse av straffeloven § 148 første ledd, første straffalternativ, straffeloven § 291, jf § 292 og straffeloven § 257 til forvaring i medhold av straffeloven § 39 c nr 1, jf § 39 e, med en tidsramme på 4 – fire – år og en minstetid på 2 – to – år og 2 - to - måneder.”

- (5) En meddommer kom til at forvaring ikke burde benyttes da det hadde gått lang tid siden de to tidligere dommer for vold og faren for gjentakelse ikke framsto som tilstrekkelig kvalifisert.
- (6) A anket til Borgarting lagmannsrett, som 21. februar 2006 avsa dom med slik domsslutning:
- ”A, født 15. november 1968, dømmes for overtredelse av straffeloven § 148 første ledd, første straffalternativ og straffeloven § 291, jf § 292, samt det forhold som er rettskraftig avgjort ved Moss tingretts dom av 6. juli 2005 til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder.”**
- (7) Et mindretall på tre dommere fant at det var grunnlag for å idømme forvaring. Mindretallet var enig med tingrettens flertall i at tidsrammen kunne settes til fire år med minstetid to år og to måneder.
- (8) Påtalemyndigheten har anket straffutmålingen til Høyesterett. Det anføres at A bør idømmes forvaring som fastsatt av tingretten, da det foreligger nærliggende fare for alvorlig ny kriminalitet. Hensynet til samfunnsvernet blir ikke tilstrekkelig ivarettatt dersom lagmannsrettens straffutmåling opprettholdes.
- (9) *Jeg er kommet til at anken fører fram.*
- (10) Domfelte er tidligere straffedømt flere ganger. Han ble i lagmannsretten kjent skyldig i overtredelse av straffeloven § 148 første ledd første straffalternativ og § 291 jf. § 292 ved å ha antent brann i en kjeller i et bolighus. Under straffutmålingen uttalte den samlede rett:
- ”Lagmannsretten legger til grunn at brannen, når ild først var etablert, kunne spredt seg raskt og hatt et stort skadepotensiale. Dette skyldes flere forhold, bl.a. bygningens generelle forfatning, svært mye brennbart materiale, gjennomgående trapp fra kjeller til loft, samt manglende brannsikringstiltak og mangelfulle varslingsystemer. At brannen startet om natten med flere sovende personer i bygningen, medførte at disse personenes liv og helse ble satt i meget stor fare. For retten fremstår det som et utslag av rene tilfeldigheter at samtlige 3 kunne berge seg ut uten skader.”**
- (11) Domfelte var påvirket av narkotiske midler da han tente på. Til politiet forklarte han at han hadde tent på. I tingretten og lagmannsretten husket han ikke noe om hendelsesforløpet. Domfelte satte dette i sammenheng med at han på den tid jevnlig brukte heroin og medikamenter.
- (12) Det grunnleggende vilkår for forvaring etter straffeloven § 39 c er at en tidsbestemt straff ikke anses tilstrekkelig til å verne samfunnet. Samfunnsbeskyttelsen som den tidsbestemte straffen kan gi, må holdes opp mot vernet forvaringen vil medføre. I tillegg kreves etter nr. 1, som her får anvendelse, at domfelte er kjent skyldig i en alvorlig forbrytelse som krenket andres liv, helse eller frihet eller utsatte disse for fare, og at det må antas å være nærliggende fare for at han på ny vil begå slik forbrytelse.
- (13) Det er hevet over tvil at overtredelse av straffeloven § 148 første ledd første straffalternativ er en alvorlig forbrytelse etter § 39 c nr. 1, jf. Rt. 2005 side 1442 avsnitt 18. Spørsmålet er om det må antas å være nærliggende fare for at domfelte på ny vil begå

en alvorlig voldsforbrytelse eller annen alvorlig forbrytelse som nevnt, og om forvaring bør idømmes fordi en tidsbestemt straff ikke anses tilstrekkelig til å verne samfunnet.

- (14) Nærliggende fare har vært forstått slik at det kreves en kvalifisert fare for en ny alvorlige forbrytelse, og at denne fare på domstidspunktet må vurderes som reell, jf. Rt. 2005 side 1442 avsnitt 19 med henvisning til tidligere praksis. Ved farevurderingen må den forbrytelse lovbrysterer nå domfelles for, sammenholdes med hans øvrige atferd og sosiale og personlige funksjonsevne. Det skal særlig legges vekt på om lovbrysterer tidligere har begått eller forsøkt å begå en alvorlig forbrytelse som nevnt i straffeloven § 39 c nr. 1 første punktum.
- (15) Kravet til graden av fare kan variere avhengig av alvorret av de straffbare handlinger, jf. Rt. 2002 side 1677 på side 1681 med henvisning til Ot.prp. nr. 87 for 1993–1994 side 111. Dersom domfelte tidligere er dømt for en alvorlig forbrytelse, ligger terskelen med hensyn til de objektive holdepunkter for gjentakelsesfare ikke så høyt som når det skal idømmes forvaring på grunnlag av den første alvorlig forbrytelse, jf. Rt. 2004 side 1952 avnitt 22 og Rt. 2004 side 209 avsnittene 15 og 16 med henvisning til Ot.prp. nr. 46 for 2000–2001 side 31.
- (16) Domfelte er tidligere domfelt i alt ni ganger, hvorav et forsettlig drap og et ran er av interesse for om forvaring skal idømmes. Ved Eidsivating lagmannsretts dom 18. oktober 1989 ble han dømt til fengsel i åtte år for forsettlig drap ved bruk av kniv og noen andre forhold. Påtalemyndighetens begjæring om sikring etter dagjeldende § 39 nr. 1 a-f ble ikke tatt til følge. Under straffutmålingen la lagmannsretten til grunn at domfelte var noe beruset etter inntak av en del øl, sju valiumtabletter og to tabletter stesolid. Jeg nevner også at ved Moss byretts dom 20. desember 1995 ble han dømt til fengsel i to år for et ran, hvor han truet med kniv, og en del andre forhold. Etter domfeltes forklaring hadde han i flere dager før ranet ruset seg med amfetamin. Han fikk begynnende abstinensproblemer og bestemte seg for å rane en person for å skaffe penger til mer stoff. Byretten bemerket at ranet var ”på grensen av å kunne henføres som grovt”.
- (17) Domfelte har fra tidlig alder vist store sosiale og personlighetsmessige tilpasningsvansker med sosial angst og depresjoner. Rusmisbruket startet i 12 års alderen etter en vanskelig oppvekst. Han har over årene hatt mange opphold i psykiatriske institusjoner på grunn av forsøk på selvmord og rusmisbruk. Domfelte ble uførepensjonert 30 år gammel. I rettspsykiatrisk erklæring til Moss tingrett 28. oktober 2004 oppsummerer de sakkyndige situasjonen slik:

”Manglende ansvarsfølelse og respekt for normer og forpliktelser, manglende evne til å fastholde forbindelser med andre, lav frustrasjonsterskel og bortforklarings- og utadprosjeksjonstendenser, dvs. at det er andre som har skyld i hans elendighet og/eller at han aldri har fått adekvat hjelp med sine psykiske problemer.

Videre er det tale om tendens til impulspreget atferd, affektlabilitet og ustabil og lunefullt humør og mangel på utholdenhet.

I tillegg kommer en tilbøyelighet til manipulering bl.a. gjennom hans atferds- og reaksjonsmønster, med svingningene i stemningsleiet og måten å forholde seg til andre på. Det fører til at andre distanserer seg fra han, også i behandlingsmessig sammenheng, idet han lett kan oppfattes som vanskelig eller utilgjengelig for behandling. Grunnleggende emosjonell og kognitiv umodenhet synes å gjøre seg gjeldende ved hans måte å forsøke å mestre livet på.

Med hensyn til risiko for at obs. igjen skal begå straffbare handlinger søker de sakkyndige å belyse dette dels ved obs. klinisk bedømte livshistorie og ved hjelp av vurderingsskalaen HCR-20. Det som taler for økt risiko er at han tidligere har frembudt voldelig atferd, skjønt det ligger noe tilbake i tid, videre tidlig debut av vold, manglende stabilitet i mellommenneskelige relasjoner, problemer i arbeidslivet, rusmisbruk, allmenn mistilpasning, tidligere vilkårsbrudd samt at det åpenbart foreligger en personlighetsforstyrrelse.

Obs. selvinnsikt er ikke god, fortsatt er han preget av emosjonell ustabilitet og behandlingsresponsen er i beste fall usikker. Det foreligger urealistiske fremtidsplaner, han har ikke særlig god støtte i et stabilt nettverk og det er fare for mangelfull mestring av stress og påkjenninger han utvilsomt vil møte i hverdagen.

Samlet sett viser HCR-20 en økt risiko for straffbare handlinger. Fortsetter misbruket av narkotika og legemidler er risikoen stor. ”

(18) De sakkyndige fant at han etter ICD-10 diagnoser hadde dyssosial personlighetsforstyrrelse (F 60.2), emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse – impulsiv type (F 60.30) og psykisk lidelse og atferdsforstyrrelse som skyldes bruk av multiple stoffer – avhengighetssyndrom (F 19.2).

(19) I rettspsykiatrisk tilleggserklæring til Borgarting lagmannsrett avgitt 17. januar 2006 omtales domfeltes psykiske fungering siste halvåret. Etter å ha referert familiemedlemmers og X sosialsinters rapportering om ”slående bedring” av domfeltes psykiske fungering, konkluderte de sakkyndige:

”I den rettspsykiatriske erklæringen av 28. oktober 2004 konkluderte vi med at obs. livsløp avtegnet et bilde av en person med en blanding av en dyssosial og emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse. Vi påpekte enkelte faktorer med relasjon til risiko for fremtidige straffbare handlinger, særlig hvis misbruket av rusmidler fortsatte.

De sakkyndige anser det som usannsynlig at obs. i løpet av vel ett års tid skal ha gjennomgått en så radikal personlighetsforandring at man ikke lenger kan tale om at han lider av en sammensatt og alvorlig personlighetsforstyrrelse. Det man må håpe på er at han er inne i en prosess som på sikt kan medføre en stabilisering og varig bedring av hans psykologiske og sosiale funksjonsevne. Først om noen år vil vi kunne si med rimelig grad av troverdighet at det er skjedd en varig bedring av obs. tilstand.

Som konklusjon må vi opprettholde våre allmenne og diagnostiske vurderinger av obs. i erklæringen fra oktober 2004.”

(20) Etter de opplysninger som foreligger, har han under en legemiddelassistert rehabilitering med bruk av Subutex også i noen grad brukt andre rus- og vanedannende midler. Et vesentlig ledd i rehabiliteringen er innleggelse til behandling i Østfoldklinikken 27. juli i år. Opplegget var at domfelte skulle gå over fra Subutex til Metadon og arbeide aktivt med sidebruken av cannabis og benzodiazepiner fram til 18. september. Forsvarer for Høyesterett opplyste i skranken at domfelte i første halvdel av august ble utskrevet på grunn av en episode med aggressiv atferd. Dette innebærer at et viktig element i rehabiliteringen ikke er fullført. De sakkyndige har i tilleggserklæringen til lagmannsretten opplyst at han var på Østfoldklinikken tidlig høsten 2005 til avrusning, og behandling med Subutex ble satt i gang. Medio september 2005 ble domfelte utskrevet på grunn av aggressiv atferd rettet mot en annen pasient.

(21) Ut fra en samlet klinisk psykiatrisk vurdering og ved hjelp av vurderingsskjemaet HCR-20 konkluderte de sakkyndige i sin erklæring til tingretten med at risikoen for nye

straffbare handlinger er stor, særlig hvis rusmisbruket fortsetter. For lagmannsretten fastholdt de sakkyndige sine allmenne og diagnostiske vurderinger i erklæringen til tingretten. Den rettsmedisinske kommisjon hadde ingen merknader til erklæringene.

- (22) Jeg nevner at i Rt. 2004 side 209 avsnitt 17 reserverte førstvoterende seg mot å legge stor vekt på rettspsykiateres bedømmelse av farlighet i saker hvor det ikke har vært tvil om domfeltes tilregnelighet på handlingstiden, og hvor det utelukkende var tale om en såkalt dyssosial forstyrrelse av personligheten. Han viste til at noe av formålet med å erstatte den tidligere sikring med forvaring var å objektivisere vilkårene og redusere psykiatriens medvirkning ved idømmelse av slik særreaksjon overfor tilregnelige lovbrystere, jf. NOU 1990: 5 side 110. Det ble også vist til Ot.prp. nr. 87 for 1993–94 side 83, hvor det uttales at ”i særlig grad er objektive momenter som vektlegges” i departementets forslag til særreaksjon. De sakkyndiges bedømmelse av farligheten bygde på opplysninger om tidligere voldelige overgrep som domfelte ikke var dømt for. Dette er fulgt opp i Rt. 2004 side 1952 avsnitt 20.
- (23) De sakkyndiges vurdering av risikoen for at domfelte begår nye straffbare handlinger er i foreliggende sak basert på en klinisk psykiatrisk vurdering av domfeltes sosiale og personlige funksjonsevne ved hjelp av vurderingskjemaet HCR-20 og det dokumenterte rusmisbruk. De rettspsykiatriske sakkyndiges erklæringer om domfeltes sammensatte og alvorlige personlighetsforstyrrelse, og tidsforløpet for en eventuell radikal forandring av personligheten, er sentrale ved bedømmelsen av domfeltes atferd og sosiale og personlige funksjonsevne.
- (24) Ved bedømmelsen nå av om det er en kvalifisert fare for at domfelte skal begå en ny alvorlig forbrytelse legger jeg særlig vekt på drapsdommen fra 1989 og ildspåsettelsen i 2004. Også ranet i 1995 må trekkes inn i vurderingen. Samtlige forhold ble begått under ruspåvirkning. De sakkyndige har framhevd at fortsettelse av rusmisbruket sett i sammenheng med sosial og personlig funksjonsevne generelt medfører stor risiko for nye straffbare handlinger. Tidligere domfellelser viser at rusmisbruket førte til at domfelte begikk svært alvorlige forbrytelser.
- (25) Sentralt for vurderingen av om faren er kvalifisert blir også om domfelte har eller vil få kontroll over misbruket av rusmidler. Slik kontroll hadde han ikke i august 2005 da han ble avruset og behandling med Subutex påbegynt. Sidemisbruk under behandlingen kan også være en indikator på at han ikke helt har fått kontroll. Selv om det er forståelig at en person med så langvarig rusmisbruk av og til ”sprekker”, er manglende ruskontroll ut fra hans tidligere rushandlinger fortsatt en risikofaktor i dette tilfellet. Domfeltes sammensatte og alvorlige personlighetsforstyrrelse og fortsatte misbruk av rusmidler sett i sammenheng med de meget alvorlige forbrytelser han er dømt for, medfører etter min mening fortsatt en kvalifisert fare for at han vil begå en ny alvorlig forbrytelse som nevnt i § 39 c nr. 1, under ruspåvirkning.
- (26) Det gjenstår å ta stilling til om en tidsbestemt straff anses tilstrekkelig til å verne samfunnet. Den maksimale samfunnsbeskyttelse etter gjennomført soning av den alternative fengselsstraff skal vurderes opp mot det vern forvaringen vil medføre, jf. eksempelvis Rt. 2004 side 209 avsnitt 21. Det er faren for at domfelte på ny vil begå en alvorlig forbrytelse etter gjennomført soning som skal bedømmes, jf. Rt. 2004 side 1952 avsnitt 11. Ved denne sammenligning skal ses bort fra prøveløslatelse, jf. eksempelvis kjennelse 23. mai 2006 i sak HR-2006-00870-A avsnitt 12.

- (27) Domfelte har ikke anket over den fastsatte fengselsstraff på tre år og tre måneder. Jeg finner også denne fengselsstraff passende.
- (28) I NOU 1990: 5 side 112 viste Særreaksjonsutvalget til at forvaring ville kunne være sterkest begrunnet når den begåtte forbrytelse ikke gir grunnlag for særlig lang fengselsstraff. Spørsmålet er om den alternative fengselsstraff i slike tilfeller vil være så langvarig at det ikke er behov for forvaring. Etter å ha pekt på at ved korte fengselsstraffer ville vernet av samfunnet være meget begrenset, uttalte Særreaksjonsutvalget at forvaringen burde ha sitt hovedanvendelsesområde ved kriminalitet som medfører fengsel fra noen måneder opp mot 6–8 års fengsel. Departementet sluttet seg til utvalgets syn, jf. Ot.prp. nr. 87 for 1993–94 side 86 og side 110.
- (29) Ved lov 15. juni 2001 nr. 64 ble rammen for forvaring utvidet til også å gjelde de tilfeller siktede har begått en alvorlig forbrytelse og tidsbestemt straff ikke anses tilstrekkelig, jf. Ot. prp. nr. 46 for 2000–2001 side 31 og Innst. O. nr. 113 for 2000–2001 side 10. Selv om noen flere etter lovendringen kan idømmes forvaring, må forarbeidene samlet sett etter min mening fortsatt gi støtte for at hovedområdet for forvaring er et alternativ til kortere og middels lange fengselstraffer, hvor domfelte tidligere er straffedømt for en alvorlig forbrytelse som nevnt i § 39 c nr. 1.
- (30) De sakkyndige har konkludert med at det vil ta noen år før man med rimelig grad av troverdighet kan konstatere en varig bedring av domfeltes sosiale og personlige funksjonsevne. Det er også uavklart om domfelte har kontroll på sitt rusmisbruk. Denne situasjon sett i sammenheng med de meget alvorlige forbrytelser som domfelte har begått under ruspåvirking, medfører etter min mening at en tidsbestemt straff ikke er tilstrekkelig til å verne samfunnet.
- (31) Jeg nevner til slutt at i lagmannsretten dom er opplyst at en tjenestemann fra X politistasjon under ankeforhandlingen 15. februar 2006 forklarte at domfelte, i motsetning til tidligere, hadde vært lite observert eller hatt kontakt med politiet i nesten to år. Med det tidsperspektiv som de sakkyndige har på en varig bedring av domfeltes sosiale og personlige funksjonsevne, kan jeg ikke legge avgjørende vekt på hans rehabilitering.
- (32) Da jeg vet jeg er i mindretall, former jeg ingen konklusjon.
- (33) Dommer **Matningsdal**: Jeg er kommet til at påtalemyndighetens anke må forkastes.
- (34) Som førstvoterende har understreket er det ikke tvilsomt at A er dømt for en forbrytelse som omfattes av straffeloven § 39 c nr. 1. Det sentrale spørsmålet er dermed om det foreligger ”nærliggende fare” for at A på ny vil begå en forbrytelse som nevnt i § 39 c nr. 1. Dette forutsetter at faren på domstiden er kvalifisert og reell.
- (35) Ved denne vurderingen er det klart at drapsdommen fra 1989 veier tungt. Ransdommen har også betydning selv om den aktuelle ranshandlingen i alvorlighetsgrad neppe omfattes av § 39 c nr. 1. Til tross for disse dommene og den brannstiftelsen A nå er dømt for, finner jeg det likevel noe usikkert om det i dag er ”nærliggende fare” for at han vil begå nye straffbare handlinger av den alvorlighetsgraden som § 39 c nr. 1 krever.

- (36) I denne sammenheng viser jeg til at A har vært stoffmisbruker fra 12–13 årsalderen – med andre ord fra ca. 1981. Han har i mange år, i alle fall siden løslatelsen fra ransdommen 1. april 1997 og fram til brannstiftelsen i april 2004, hatt alvorlige rusproblemer. De alvorlige forbrytelsene synes å ha sammenheng med at han i ruset tilstand, som fremhevet av de sakkyndige, har ”tendens til impulspreget atferd, affektlabilitet og ustabil og lunefullt humør og mangel på utholdenhet”. Til tross for disse problemene gikk det likevel i overkant av sju år fra løslatelsen fra ransdommen til den aktuelle brannstiftelsen fant sted. Og det var 15 år siden drapshandlingen.
- (37) Like etter gjerningstidspunktet måtte nok konklusjonen likevel ha blitt at det var ”nærliggende fare” for forbrytelser av den art og alvorlighetsgrad som § 39 c nr. 1 krever. Vurderingstemaet er imidlertid om det på domstiden, altså nå i overkant av 28 måneder etter brannstiftelsen, er slik fare. I denne perioden har ikke påtalemyndigheten på noe tidspunkt begjært ham varetektsfengslet. Dette selv om faregraden for nye straffbare handlinger er den samme ved forvaring som ved varetektsfengsling etter straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 3. Fra denne perioden er det heller ikke opplyst om nye straffbare handlinger fra hans side, og en tjenestemann ved X politistasjon forklarte i lagmannsretten at A ”– i motsetning til tidligere – hadde vært lite observert eller hatt kontakt med politiet i nesten to år”.
- (38) Disse forhold må ses i sammenheng med at A de senere årene har arbeidet med å redusere sitt rusmisbruk. Siden sommeren 2003 har han vært tilknyttet LAR-prosjektet i X med tilsyn av rusmiddelomsorgen, og med daglig bruk av Metadon. I september 2005 startet han med Subutex-behandling – en behandling han fortsatt mottar. Etter en uheldig episode på Østfoldklinikken samme høst, ble han etter kort tid utskrevet derfra. Subutex-behandlingen fortsatte likevel, og i april 2006 ble han på ny tatt inn på LAR-tiltaket. Den 27. juli 2006 påbegynte han et nytt opphold ved Østfoldklinikken som skulle vare til 18. september. Formålet var å få til en overgang fra Subutex til Metadon, og å få ham til å slutte med sidebruken av hasj og benzodiazepiner. Midt i august ble han imidlertid utskrevet etter en uoverensstemmelse med en medpasient. Det er ikke opplyst at Subutex-behandlingen av denne grunn er avsluttet.
- (39) A har altså fortsatt ikke blitt rusfri, og selv om det har vært noen tilbakeslag, jf. utskrivningene fra Østfoldklinikken, legger jeg til grunn at hans situasjon er atskillig bedre i dag enn i april 2004. I denne sammenheng viser jeg for det første til at i forbindelse med sin tilleggserklæring til lagmannsretten hadde de sakkyndige den 10. januar 2006 en samtale med B som de siste to til tre årene hadde vært koordinator for As behandlingssammenheng med sosialetaten. I denne samtalen skal B ha uttalt:

”På sosialkontoret har man merket en betydelig bedring av obs. atferd og reaksjonsmåter enn hva man var vant til tidligere. Obs. omtales som en helt annen person. For det første har han ’holdt seg i skinnet’ i hvert fall det siste halve året. Han er blitt stabilere i humøret og måten å reagere på, særlig når noe har gått ham i mot. Tidligere kunne han bli sint, eller få raserianfall, og var vanskelig tilgjengelig for korrigerende. Nå har man ikke merket stort til hans sinne.

Sosialkontoret er kjent med at obs. har brukt Subutex siden høsten 2005, og det er ikke umulig at bedringen kom med denne behandlingen. SM sier at obs. atferdsmessig er blitt ’hundre ganger bedre’ enn han var.

Det som kanskje har skapt en viss undring eller bekymring er at obs. så lett har avfunnet seg med ting han tidligere pleide å reagere negativt og i protest på, ofte med irritasjon og sinne, for ikke å si aggresjon. Nå bare godtar han situasjonen, uten å vise

sitt tradisjonelle sinne. Ikke minst av den grunn er det langt behageligere å ha med ham å gjøre, han er mer samarbeidsvillig og grei. Før kunne man være utrygg på han på grunn av hans sinne, men det er nå borte.

Sosialkontoret har heller ikke mottatt klager på obs. fra personer i X. Det har i det hele tatt vært mye roligere rundt obs. enn man tidligere var vant til. Alt i alt oppfatter man hans utvikling som positiv, hvis den bare holder på samme måte i tiden fremover.”

(40) Dette utsagnet ble avgitt selv om A høsten 2005 som følge av fare for selvmord hadde to kortere opphold på psykiatrisk institusjon.

(41) Videre viser jeg til en erklæring datert 28. juli 2006 fra ruskonsulenten i X kommune hvor hun bl.a. uttaler:

”A har hatt timeavtale hos undertegnede ca en gang i uken det siste halve året, med unntak av når undertegnede hadde en 3 ukers praksisperiode i mars/april i forbindelse med videreutdanning, og i ferien i juni. A har møtt opp til de aller fleste timeavtalene han har hatt hos undertegnede. Undertegnede opplever at A har vært engasjert i sin egen livssituasjon og han sier selv at hans livssituasjon har forandret seg radikalt siden han var i LAR-tiltaket (Legemiddelassistert rehabilitering) forrige gang. Samarbeidet med det offentlige, temperamentet hans og måten han tenker på har endret seg parallelt med at han har vært stabilisert på Subutex gjennom IK-15/2000 siden september 2005.

...

A mottar nå Subutex gjennom LAR-tiltaket. Han oppgir å ha brutt med det rusmiljøet han var i før og han har nå fått seg nye venner og et sosialt nettverk som gjør at han ikke føler seg så ensom lenger. Motivasjonen for å holde seg rusfri har dermed endret seg i takt med dette.

Til tross for en positiv utvikling har A slitt med sidebruk av cannabis og noe benzodiazepiner. Ansvarsgruppen har vært kjent med dette og gitt uttrykk for at det forventes at han jobber aktivt med denne problematikken når han skal inn til behandling ved Østfoldklinikken.”

(42) Jeg viser også til at en samlet lagmannsrett uttaler følgende om hans nåværende situasjon:

”Av de sakkyndiges siste erklæring og deres forklaringer, samt fra flere vitner som møtte under ankeforhandlingen, fremgår at tiltalte har utviklet seg i meget positiv retning de siste månedene. Alle er enige om at han fremstår som en langt roligere og mer innsiktsfull person enn tidligere. Dette stemmer med det inntrykk lagmannsretten fikk under ankeforhandlingen. Ifølge vitnene blir han ikke så lett irritert, opphisset og aggressiv som tidligere, han er langt mer samarbeidsvillig og synes å fungere langt bedre sosialt.”

(43) I den sakkyndige utredningen av 28. oktober 2004 konkluderte de sakkyndige slik:

”Ut fra en samlet klinisk psykiatrisk vurdering og ved hjelp av vurderingsskjemaet HCR-20 anser de sakkyndige at risikoen for nye straffbare handlinger er stor, særlig hvis rusmisbruket fortsetter.”

(44) Denne konklusjonen ble opprettholdt i deres tilleggserklæring til lagmannsretten av 17. januar 2006. Deres farevurdering er i atskillig utstrekning knyttet til faren for videre rusmisbruk, og i den siste erklæringen uttaler de at ”[f]ørst om noen år vil vi kunne si med rimelig grad av troverdighet at det er skjedd en varig bedring av obs. tilstand”. De sakkyndige har utvilsomt rett i at endringsprosesser for en tung rusmisbruker som A har en lang tidshorison. Jeg legger imidlertid atskillig vekt på at i de 28 månedene som har

gått siden forbrytelsen, har A, selv om det har vært noen tilbakeslag, i alle fall klart å redusere sitt rusmisbruk. I denne perioden har dessuten hans personlighet endret seg betydelig i positiv retning.

- (45) På denne bakgrunn er jeg i tvil om det i dag er ”nærliggende fare” for at A på ny vil begå nye forbrytelser av den alvorlighetsgraden § 39 c krever. Dette finner jeg ikke grunn til å ta uttrykkelig standpunkt til, idet jeg som følge av min tvil ikke finner det riktig å anvende forvaring. Etter dette finner jeg – i motsetning til førstvoterende – ikke grunn til å gå inn på hvilken vekt de sakkyndiges uttalelser om gjentakelsesfaren skal tillegges, jf. det som er uttalt i Rt. 2004 side 209 avsnitt 19 og 2004 side 1952 avsnitt 20 om dette spørsmålet.
- (46) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E:

Anken forkastes.

- (47) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Stang Lund.
- (48) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med andrevoterande, dommar Matningsdal.
- (49) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (50) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: